

WAT ZOU DE NATUUR DOEN?

*Door de Geul de
ruimte te geven
om te meanderen
kan de waterafvoer
worden vertraagd.*

*Zelf kijken hoe mooi dat nu al is geworden kan op
www.limburgs-landschap.nl/natuurkracht/.*

Het hoogwater van juli 2021 was een ramp en staat in het collectieve geheugen gegrift. De watersnood heeft laten zien dat het urgent én belangrijk is om onze omgeving aan te passen aan weersextremen. Onder de naam Natuurkracht gaan ARK Rewilding Nederland, Natuurmonumenten, Natuur en Milieu-federatie Limburg, Wereld Natuur Fonds en Het Limburgs Landschap de komende drie jaar samen met de Limburgers aan de slag om het landschap op een natuurlijke manier in staat te stellen meer water te bergen om extreme wateroverlast te voorkomen.

NATUUR ALS BONDGENOOT

Dankzij de natuur in het Geul- en Gulpdal heeft het landschap tijdens de zware en langdurige regenval in 2021 gefunctioneerd als een klimaatbuffer en daarmee erger voorkomen. Klimaatbuffers zijn gebieden waar door een meer natuurlijk landgebruik water kan worden opgevangen en vastgehouden. In die buffers kan het water wegzakken of op natuurlijke wijze wegvloeien. Zo'n 80 tot 85% van de gevallen neerslag in het Nederlandse deel van het Geuldal is niet direct afgestroomd naar de beken en de Maas. De regen werd vertraagd door de vegetatie en opgenomen in de bosbodem. Dit concluderen onderzoekers van Bureau Strooming in een onderzoek in opdracht van Natuurmonumenten. Zonder deze bufferende werking van het Geuldal was de waterstand in Valkenburg en Meerssen nog veel hoger geworden. Door het brede dal van de Geul kon veel water worden geborgen, tijdens de hoogste waterstand stond bijna 1.000 hectare land onder water. Daardoor liepen ook de waterstanden stroomafwaarts niet verder op. Het zal duidelijk zijn dat het van groot belang is om die dalvlakte open te houden.

Natuurkracht pleit ervoor dat we de natuur weer als bondgenoot zien en meer gebruik maken van de natuurlijke sponswerking van het landschap. Kiezen voor natuurlijke oplossingen verkleint niet alleen de kans op klimaatschade, de natuur wordt soortenrijker, sterker en veerkrachtiger. Bovendien leveren al die natuurlijke maatregelen ook nog een mooi landschap op.

AAN DE SLAG OF GROEN VOOR WATER

Door de gevallen regendruppels langer vast te houden op de plek waar ze vallen hebben we dus minder last van overstromingen, maar ook van droogte. We moeten daarom aan de slag op de plateaus en hellingen om zoveel mogelijk te voorkomen dat water afstroomt naar het dal. Het zal duidelijk zijn dat de samenwerking met België en Duitsland daarbij essentieel is. Het Limburgs Landschap neemt allerlei maatregelen om water langer vast te houden en de afvoer ervan af te remmen door bijvoorbeeld op de hellingen graften te herstellen [zie pagina 22-23] en nieuwe bossen aan te planten. Bossen dragen bij aan het vasthouden van water. Het bladerdak, de bomen met hun wortels, de struik- en strooisellaag vertragen het afstromen van het regenwater. Zonder begroeiing op de hellingen zou het water heel snel in de Geul terecht komen. Ongeveer 40% van de regen die in het bos valt bereikt niet eens de bosbodem, maar wordt vastgehouden in het bladerdak. Het water dat de bodem wel bereikt zakt vervolgens weg in de ondergrond. Voordat Het Limburgs Landschap Ingendaal in beheer kreeg had het gebied een landbouwfunctie. Het regenwater dat via het plateau werd afgevoerd ging rechtstreeks naar de Geul. Nu de beken zijn gedempt en het als natuur is ingericht wordt het water vertraagd en vastgehouden. Door ook meer

ruimte te geven aan de Geul kan deze kronkelen door het landschap en het water trager afvoeren. Door deze te laten meanderen ontstaat er letterlijk meer ruimte voor de rivier: hij wordt langer en breder en dat vertraagt een snelle afvoer. Waar het kan laten we zelfs boomstammen en takken in de beek liggen zodat het water nog verder wordt afgeremd.

TEKST: ROBIN COENEN

FOTO'S: HENK HEIJLIGERS

NATUURKRACHTFONDS, OOK VOOR U?

Natuurkracht biedt een unieke kans om direct iets te doen voor de natuur en tegelijkertijd het risico op overstromingen te verkleinen! Wil je aan de slag met natuurlijke oplossingen om extreme wateroverlast in het Geul- en Gulpdal te voorkomen? Dan kun je in aanmerking komen voor een financiële bijdrage uit het Natuurkrachtfonds dat mogelijk is gemaakt door de Nationale Postcode Loterij. Aanvragen kunnen worden gedaan door groepen burgers, agrarische natuurverenigingen, maatschappelijke organisaties, heemkundekringen, terreinbeheerders en andere betrokkenen. Je kunt een aanvraag doen van minimaal € 10.000 en maximaal € 100.000. Laat je inspireren door de natuur én elkaar en doe mee. Aanvragen en informatie: www.natuurkracht.org.

Bossen dragen voor een groot deel bij aan het langer vasthouden van regenwater en voorkomen dat het water snel in beek of rivier terecht komt.